

J. KIRCHMANNI

Commentarius

224

Funeribus

Romanorum

Lib. 4^{thor}

Appendix

Oratio

in

funere

Pauli Menula

Nic. Faltr

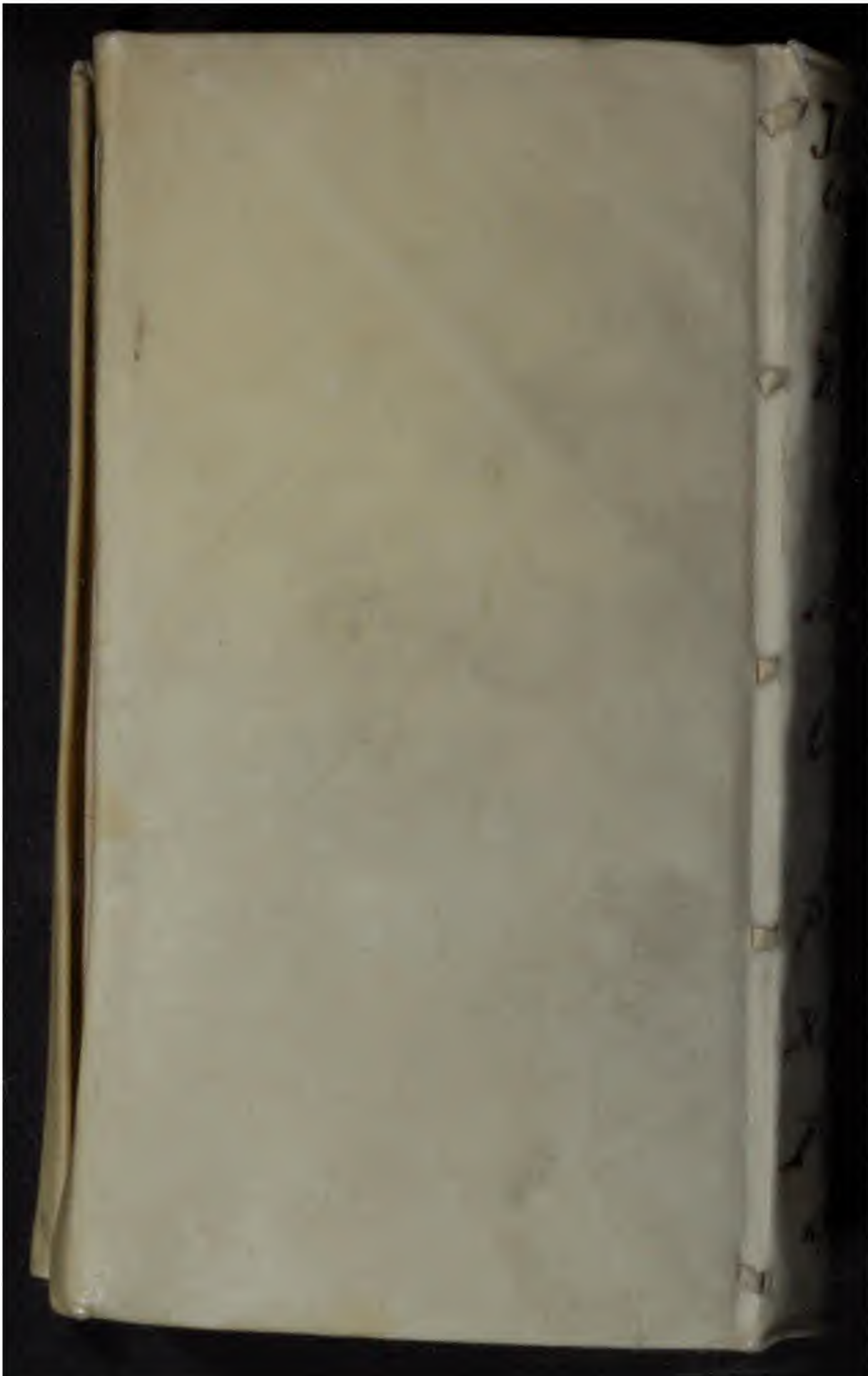
J. J. J.

Pat. J. J. J.

46

apud Hackius

1672

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 46 [1]

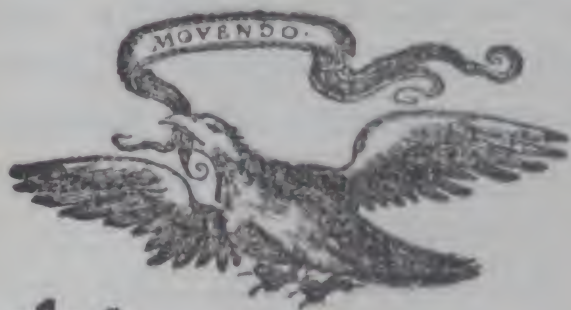
Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 F 46 [1]

2
JOHANNIS KIRCHMANNI
IN FUNERE
V. CL.

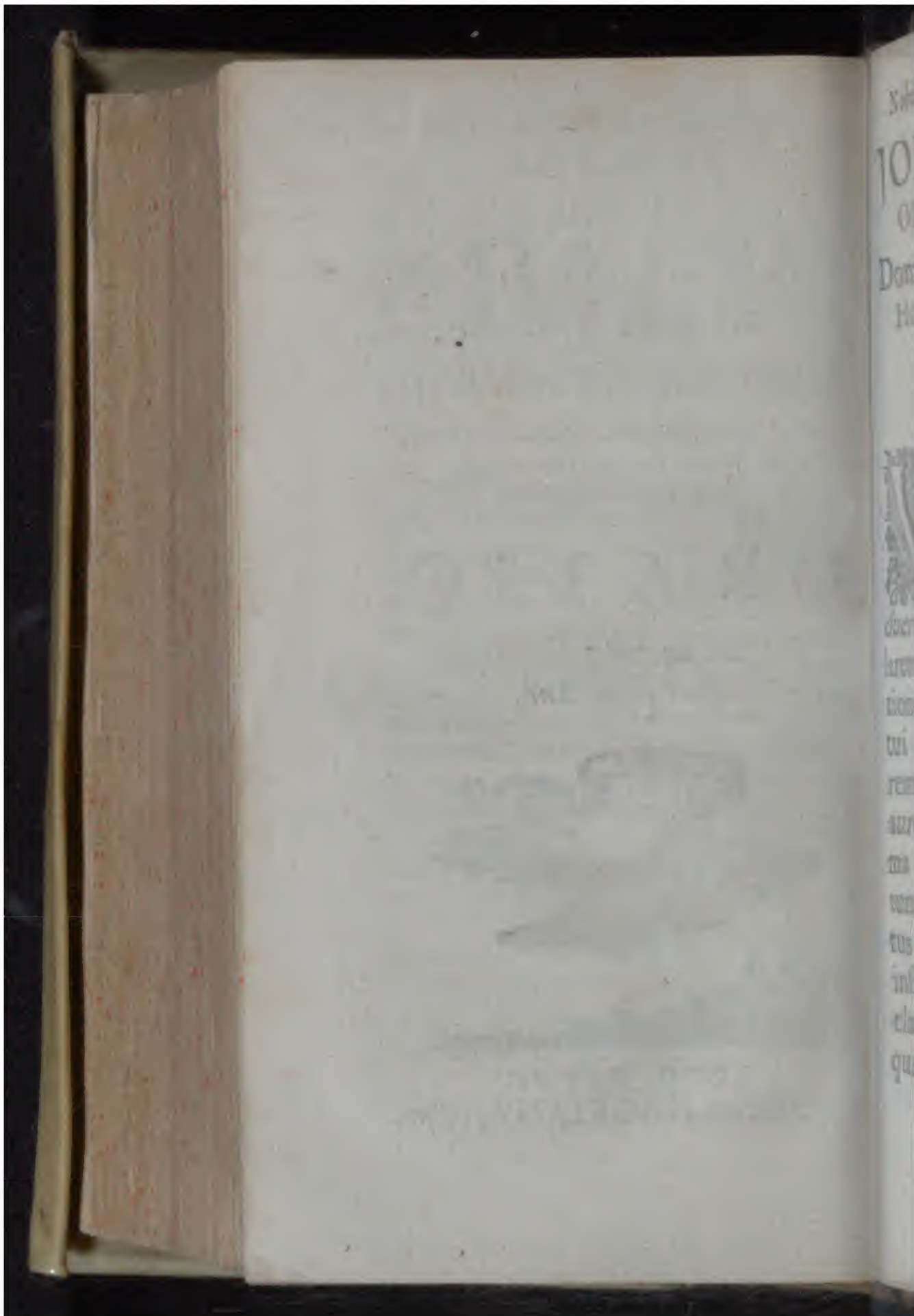
PAVLI G. F. P. N.
MERVLÆ,
Historiarum Professoris
In Academia Batavorum,
& Fœderatarum Provincia-
rum Historiographi,

ORATIO,

*In qua de vita scriptisque
ejus disseritur.*

LVGD. BATAV.
Ex Officina HACKIANA, 1672.

Nobilissimo & Amplissimo Viro,

**JOHANNI AB
OLDENBARNEVELT,**

**Domino de Tempel, &c.
Hollandiæ, Westfrisiæque
Advocato, & magni
Sigilli Custodi.**

VErebar initio, Ampliff. & Nobilissime Vir, ne in impudentiæ me crimen induerem, si Te publice compellarem & Funebrem hanc Orationem sub clarissimi nominis tui auspiciis in lucem emitterem. Sed tamen ut id auderem, aurem mihi vellebat cum summa dignitas, in quam Te Fortuna, imo ne quid mentiar, Virtus ipsa collocavit: tum vero insigne studium tuum, & præclara voluntas erga omnes eos; qui humaniores literas tractant,

A 2

quam

quam non semel optimus &
eruditissimus PAULUS MERU-
LA, cum viveret, nobis prædi-
cabat. Et sane dum omnia me-
cum accurate expendo, quando
hic mos hodie receptus est, ut
scriptis nostris illustrium viro-
rum nomina præfigamus, quem
potius quam Te eligere debuis-
sem, reperio neminem. Te
enim P. MERULA pectori suo
inclusum religioso semper cul-
tu observabat, Te suspiciebat,
Te in oculis ferebat, Tuum
nomen crebris sermonibus u-
surpabat, & quod caput est,
cum jamjam animam efflaturus
esset, Tibi uxorem & liberos
superstitibus per literas commen-
dabat: quos cum nullum du-
bium sit, quin, quæ tua est hu-
manitas, libenter in tuum pa-
trocinium receperis, ego quo-
que certam spem concepi, non
omnino Tibi ingratum fore, si
hæc

hæc etiam Oratio in funere ejus
à me habita amplissimo tuo no-
mini consecratur. Quæ spes ne
me fallat etiam atque etiam ro-
go, ac Te salvere jubeo præci-
puum Belgicæ decus. Data
Rostochii XIII. Kal. Octob.
Anno clō Io cvii.

*Amplissimi Nominis
tui cultor*

JOH. KIRCHMANNUS
Poëseos & humaniorum li-
terarum Professor in Aca-
demia Rostochiensis.

A 3

ARBOR GENTILITIA
MERULARUM.

BALDEVINUS MERULA.

|
GULIELMUS Merula.

|
BARTHOLOMÆUS Merula.

|
GULIELMUS Merula,
obiit an. 1516. Mart. ult.

'ANGELVS PAVLVS HVBERTVS
Merula : qui Merula : vir Merula. obiit
ob Religionis non indoctus, Silvæducis,
Reformatæ ut tunc tem- ubi litteris o-
confessionem pora ferebant, peram dabat,
martyrio affe- variis in Lin- 1529.
ctus est. Obiit quis versa-
an. 1557. tus : Adole-
Iulii 26. scens enim
multas peragravit Provin-
cias, plurima viderat Re-
gna, clarissimas noverat fir-
mando formandoque iudicio,
& juvande quandoque Pa-
triæ (quod etiam in Parti-
bus sibi creditis diligenter
præstitit) Respublicas. Obiit

an. 1540. Ianuar. 9. etatis
sue 36. Vxor illi ——— Agatha Mar-
tini F. Matrona
GVLIELMVS Merula, honesti apud
natus Briela anno 1529. Brilenses loci.
Novemb. 9. Gradum Parisiis
consequutus, in Patriam re-
versus Quæsturam admini-
stravit Agri Puttani; moxque Præfæctus Arci
Heenvlietianæ, occupata ab Geusis Briela,
magnum, quod ab Incendiariis imminabat,
periculum evasit. Quum inde multos annos
Civitati Dordracenæ fuisset ab Secretis,
vita defunctus est an. 1599. Maji 5. etatis
70. Vxor illi Iacoba Guberti F. Heermans,
Patritiæ apud Dordracenos familiæ, quæ
obiit anno 1588. Novemb. 16.

PAVLVS MERVLA, IC. Academiæ
Leydensis Professor, & Fæderatarum Bel-
gicæ provinciarum Historiographus, natus
Dordraci anno 1558. die 19. Augusti.
Moritur Rostochii anno 1607. die 20. Iulij.

MEMORIÆ SACRVM
PAVLOG. F. P. N. MERULÆ
DORDRACENO BATAVO

REI ANTIQVARIÆ IN ACAD. LVG-
DVN. DICTATORI, ET FOEDE-
RAT. PROVINCIAR. HISTO-
RIOGRAPHO,

VIRO INCVLPATÆ VITÆ, ET VA-
RIÆ ERVDITIONIS, BONO REI-
PVB. LITERARIÆ NATO, IN
MVSARVM SINU ENVTRI-
TO HARVNDEM MALO
PVBLICO ET IRRECI-
PERABILI DAMNO
DENATO

IOHANNES KIRCH-
MANNVS LVBEC.

AMORIS ET AMICITIÆ CAUSA
HVNC TITVLVM, HOC MONV-
MEN. CHARTEVM.

QVIA MARMOREVM NON PO-
TERAM LVCTV DESIDE-
RIOQVE PLENVS POSVI,

VIXIT ANNOS XLIIX. MENS. XI.
DIES XII. OBIIT XIII. KAL.
SEXTII. ANNO c^lo l^o cvii.

I
JOH. KIRCHMANNI

ORATIO

I N

.FUNERE

PAULI MERULÆ JC.

Professoris Lugdunensis.

ANNO MDCCVII.

Vtinam, Magnifici, Re-
verendi, amplissimi,
clarissimi, doctissimi,
nobilissimi & ornatissi-
mi Auditores, utinam P. Merula ho-
mini, dum vixit, probo & à quo
vera eruditionis ac doctrinae elogium
Veritas ipsa non spreverit, acerbum
hoc ac triste officium persolvere non
sit necesse! Utinam diutius ipsi jucun-
dissima hac luce frui licuisset, neque
mors plenis jam velis in gloria cam-

A 5

pum

pum invec̄to nimis immature manum
 injecisset! Erat sane hoc omnibus
 votis optandum, si non ipsius, qui
 præclare & laudabiliter vitæ suæ
 curriculum confecit: at uxoris gra-
 tia, quæ carissimum maritum amisit;
 at liberorum, qui optimo patre orbati
 sunt; at Musarum, quæ irreparabi-
 lem in ejus occasu jacturam fecerunt.
 Sed quoniam Deo ita visum, ut pro-
 cul patria, in peregrino solo vitæ
 personam deponeret, non lessum mor-
 tuo faciemus, aut lachrimis nihil
 profuturis habenas laxabimus: sed
 potius memoriam optimi viri & de
 literis præclare meriti sancte conser-
 vabimus, nec quicquam prætermitte-
 mus, quod videbitur ad mortem ejus
 celebrandam pertinere. Etsi autem
 me quidem ab hoc officio deterrere
 poterat, & summa viri virtus & in-
 genii mei tenuitas: præsertim cum
 sciam non defuturos alibi quoque &
 præsertim in celebri illa Batavorum

Act-

Academia viros eruditos & eloquentia præstantes, qui collega & amici sui laudes vel prosa oratione, vel versibus, quorum architecti sunt, commendabunt. Tamen ne cuiquam illorum aut amore, quo vivum prosequutus sum, aut dolore, quem ex morte ipsius cepi, ullo pacto concessisse videar, faciam quod poterò, & postremum hoc munus & publico & meo nomine P. Merula præstabo, non ingenio aut facultate dicendi, sed vestra benevolentia & æquitate fretus. In certam enim spem, imo fiduciam ingressus sum, fore, ut qua erga alios ex hoc loco dicentes benignitate usi estis, eandem mihi quoque non suis denegaturi. Quod si, ut spero & opto, à vobis impetravero, certe nec me in dicendo laborasse, nec vos tanti viri memoriam grata recollectione revocasse unquam penitebit.

Unde autem dicendi initium faciam?

A 6

ciam?

ciam? an à patria, genere, educatione? Solent quidem hinc narrationem arcessere, qui alios laudandos suscipiunt; neque id sine ratione. Ut enim planta cum bono è genere lecta, feraci solo deposita, & diligenti cultura adjuncta sunt, tum demum uberes fructus ferunt: sic quoque in hominibus genus, patria, educatio magnum momentum habet. Ego vero hæc omnia prætermittam, non quidem quod is ignobili patria ortus, obscuro loco natus, male educatus sit, non: Sed quod ad majora festinet mea oratio, & his si immorari diu velim, vereor ut concubium noctis sit, priusquam hanc narrationem ad finem perducam. Quid enim? Bataviam laudem, illud Martis & Musarum domicilium? in cuius antiquissimo munitissimoque, & quod principatum quendam inter reliquas omnes Hollandiæ urbes tenet, oppido, Dordracum quod appellatur,

ju-

IN FUN. P. MERULÆ. §

ucundum hoc Solis lumen aspicere
& aërem haurire P. Merula primum
cepit. At ea, si brevitati studuero,
multis & praclaris laudibus à me
orivabitur: si omnia persequi volue-
ro, longior mihi oratio expromenda
esset, quam vestra aures tolerare
possint. De Merularum genere di-
cam? Unus Angelus fortissimus ille
& invictus veritatis testis, Pauli no-
stri Magnus Patruus, qui annis ab-
hinc quadraginta & quod excurrit ab
Inquisitoribus ob constantissimam Re-
ligionis confessionem indigno supplicio
affectus fuit, vel unus hic Angelus to-
tum diem exposceret. Possem quoque
de Gulielmio Pauli ipsius patre do-
ctissimo & defæcati semper animi
viro, qui multos annos Civitati Dor-
dracena à Secretis fuit, & filii inge-
nium optimarum artium cultu accu-
rate nutriendum curavit: possem,
unde maternum genus ducebat, de
vetustissimis Heermannorum & Omc-
lin-

6 I. KIRCHM. ORAT.

lingorum familiis, quæ primis semper honoribus apud Dordracenos fundæ sunt, & etiam nunc funguntur, longam orationem texere. Sed nolo ex hoc rivulo in id flumen laudem derivare. Neque enim nititur avorum meritis P. Merula, qui ab in-eunte statim ætate vitam ita instituit, ut suarum splendore virtutum lucem asserre potuisset majoribus etiam obscurissimis. Quid vero opus, ut pueritiam ejus, partim in patria, partim Delphis sub præceptorum disciplina actam hic commemorem? Cum agrum fertilem & fecundum videmus, etiamsi quomodo occatus & stercoratus sit ignoramus, neque agricola sementem jacentis laborem conspicimus, ex ipsis tamen frugibus bene cultum & studiosè subactum judicamus. Sic quoque cum uberrimus virtutum provenus in P. Merula animo extiterit, quid aliter existimare debemus, quam ipsum diligentissime fuisse

fuisse excultum? An igitur de corpo-
 ris orisque dignitate dicamus? nam
 hinc quoque laudem mutuari homini-
 bus solemus, quod forma decorem
 naturalis quaedam ingenii bonitas ple-
 rumque comitetur. At licet pulcher-
 rima P. Merulæ anima dignam se-
 sedem, dignum diversorium, in quo
 habitaret, fuerit adepta: non est ta-
 men ut in predicanda tam fragilis &
 quod ætas facile aut morbus corrupe-
 rit, boni præstantia diu immoremur:
 ne cum animi bona suppetant, laudem
 captare videamur ex corpore.

His igitur omnibus omisis, quæ
 minora sunt, quam ut in laudatione
 P. Merulæ poni debeant, ad ea, quæ
 potissimum mihi dicenda proposui,
 jam accedamus. Hic vero nobis pri-
 mo occurrit ingens illud & indefessum
 studium, quod ipse à teneris statim
 unguiculis ad extremum usque hali-
 tum in literis collocavit. Nam etsi
 quidem à Natura felix ipsi & ad
 omnes

8 IOH. KIRCHM. ORAT.

omnes honestas disciplinas docile ingenium erat attributum: tanta tamen utebatur semper animi contentione & diligentia, quanta utendum est homini, qui studet id, quod ingenio deest, industria compensare. Quotidie ille in libris, in chartis versabatur, & laborum Musicorum adeo non solum tolerans, sed & appetens erat, ut perire sibi omne tempus arbitraretur, quod studiis non impertiret. Et quoties aut iter faceret, aut animi causa deambulare, semper illi praesto erat liber aliquis quem voluntaret, cujus lectione animum pasceret: quem vero librum semel in manus sumserat, eum non prius deponerat, quam à capite ad calcem usque percurrisset, annotassetque ea, quae sibi aliquando usui fore existimaret. Nihil enim legebat, quod non exciperet & in Adversaria sua ac Memoriales libellos referret.

Talem

Talem assiduitatem & tam indefessum laborem si alii quoque praclaris ingeniis praediti ad discendas litteras afferrent, nullum dubium est, quin nostro etiam seculo plures exaritururi sint, qui vera ac solida eruditionis copia & varietate cum ipsa antiquitate comparari merito possint. Ingenia certe nihilo hodie, quam antiquitus, deteriora sunt. Non enim quasi lassata & effœta natura est, ut nihil jam laudabile pariat. Imo vero negare non possumus, existisse nostra & avorum memoria multos, qui aut inventionum subtilitate aut exercituum ducendorum scientia, aut navium in magno mari gubernandarum peritia, aut aliarum rerum cognitione nulli veterum cesserunt, plerisque etiam longo post se intervallo reliquerunt. Quod vero oppido pauci ad eruditionis illius, quam in priscis admiramus, fastigium pervenerunt, quid mirum, cum non eadem repe-

ria.

10 I. KIRCHM. ORAT.

riatur in nostris hominibus, quæ in veteribus erat, diligentia, non eadem vigilantia, non idem labor; Relanguit jam pridem priscum illud in addiscendis literis studium, restinctus est vetus ille erga artes honestas ardor; torpor & veterenus animos nostros occupavit; neque ulla in nobis scintilla apparet illorum igniculatorum, quibus olim juvenes ad hoc Doctrinæ stadium alacriter decurrendum accendebantur. Prisci illi discendi cupiditate flagrantēs omnes corporearum voluptatum illecebras contemnebant, nullam omnino curam gerebant rei familiaris, socordia & ignavia valere iussis noctes atque dies in solo literarum studio versabantur, nec ullum laborem, aut molestiam doctrinæ comparandæ gratia refugiebant. Nos inertia dulcedine inescati, aut voluptatum blanditiis capti, perfunctorie tantum literas tractamus & omnia nostra studia vel ad primos

IN FUN. P. MERULÆ. II

nos in Repub. honores obtinendos,
et ad opes corradendas referimus.
Etque ideo mirandum non est, pau-
cos hodie ad veterum illam admira-
bilem in omni genere doctrinam elo-
quentiamque accedere: & quod sine
cujusquam injuria dictum volo, illos
propemodum jam ordines in literis
ducere, & quasi signiferos esse, qui-
bus olim vix inter gregarios milites
locus esse potuisset.

Hanc seculi labem indigne ferens
P. Merula, ut primum literarum di-
gnitatem intelligere cœpit, tam acri
erga illas amore exarsit, ut nulla dif-
ficultas, nulla laboris asperitas, eum
ab instituto cursu revocaret, non ambi-
tio ad honores, non libido ad volupta-
tem, non avaritia ad opes, non otium
ad animi remissionem, non denique
somnus ad quietem. Hac vero assi-
duitate, his vigiliis, hoc labore id
assecutus est, ut in literatorum lu-
stro inter eos, quibus Respub. hac lite-
raria

12 IOH. KIRCHM. ORAT.

varia haecenus fulta stetit, & ip-
merito censeretur.

Cum enim duo sint, quae virum
eruditum perficiunt, accurata Rerum
cognitio, & politi Sermonis copia
in utroque P. Merula ita excelluit
ut mihi fere ultra vulgarem human.
mentis captum emersisse videatur
Erat quidem ipsi, postquam ad seve-
riora studia animum applicavit, in-
primis cordi & curae Jurisprudencia,
cum quia sciebat huic architectonica
reliquas artes omnes ancillari: tum
etiam quia videbat patrem avumque
hac scientia fuisse exultos. Fit enim
hoc plerumque ut ex quo disciplina
genere quis majores suos laudem qua-
sivisse intelligit, ad hoc ipse quoque
libenter se conferre soleat. In hoc
igitur studium ita continenter & as-
sidue incumberebat, ut protinus apud
omnes summam sui admirationem,
parem expectationem excitavit,
quam tamen in eo fefellit, quod, ubi
ad

maturiorem aetatem pervenit, ex-
 tatione ipsa major evaserit. Et
 quamvis civilem scientiam magis o-
 mibus aliis artibus coleret: non ta-
 men prius ad verenda hujus Dea sa-
 crata accessit, quam instructus esset iis
 vtilminiculis, quæ in homine ad legi-
 nam Jurisprudenciam aspirante re-
 quiruntur: Sed neque ita totum se
 inquam Themidi devovit, aut sic
 ab ejus signis stipendia meruit, ut
 humaniores disciplinas statim desere-
 ret, imo vero latissimos illarum cam-
 pus ingressus tam variam & multi-
 plicem rerum divinarum humana-
 rumque scientiam sibi comparavit, ut
 nulla fere Philosophiæ pars sit, quam
 ille non degustarit; nullum scientiæ
 munus, quod ille non indefessa ala-
 critate amplexus sit; nulla veterum
 monumenta, quibus nocturna diurna-
 que manu pervolvendis ille studium
 non impenderit, nulli in peni-
 tissimis venerandæ Antiquitatis pene-
 tra-

tralibus tam reconditi, tamque latentibus ritibus, quorum lustra & cubilia ille non deprehenderet; nulla aut vetus aut recens historia, quam ille non ad unguem teneret. Breviter, quo Nicephorus Gregoras de Theodoro Metochita usurpat elogium, id non immerito in P. Merulam accommodari possumus: Βιβλιοθήκη ὡς ἔμψυχον ἔργον καὶ ζῆλον ἀποδίδουσαν ὡς ἀπορία
 Erat viva bibliotheca, & eorum, quae scire velles, oraculum.

Nec vero Rebus tantum intentus Orationis polita studium neglexit; id quod multi hodie faciunt, qui omnium humanitatis expertes elegantiae studiosos tanquam inanium verborum sectatores irrident, sed quia videbat etiam priscos Sapientiae proceres rerum investigationi incredibilem exornandi sermonis curam adjunxisse, ipse quoque eandem viam, praesertim tot doctissimorum nostri aevi hominum vestigiis signatam & impresam,

IN FUN. P. MERULÆ. 15

omni conatu & honesta ingenii
contentione secutus fuit. Cum enim
collet ita vitam transigere, ut, vel-
uti naves, nullum sui vestigium relin-
queret: sed propositum ipsi esset, Rem-
pub. literariam, qua parte manca
erat, pro sua virili juvare, labantem
confirmare & erigere, faciendum pu-
tauit, ut accuratam Latine dicendi
scribendique facultatem sibi acqui-
reret, ne si animi sensa inquinata
& rustice efferret, in numero eorum
hominum haberetur, quos M. Tullius
ait intemperanter abuti & otio & li-
teris. Quid? quod Hebraici quoque ser-
monis fontes haud tralatitiae delibavit:
In Græca vero literatura adyta tam
longe se penetravit, ut plerosque om-
nes primæ classis auctores in succum
& sanguinem suum converteret, &
fere omnia illorum præcepta in nu-
merato haberet. Ex Poëtica arte
quantum laudis consequi potuerit, si
sepius in hac scena siparium expan-
dere

dere & ingenium suum in hoc præclaro curriculo experiri voluisset, testantur ejus versiculi pauci quidem illi, sed qui spirant veterem illam simplicitatem & quasi scintillas emittunt purioris illius seculi.

Erunt fortasse, qui hæc levia & nullius momenti esse judicabunt, nec digna à quibus P. Merulae laudem aucupari debeamus. Ego vero, Auditores, omnino ita sentio, & forte mecum alii, inter reliquas ejus laudes non postremam hanc esse, quod variarum Rerum scientiam cum Orationis elegantia, utramque autem cum Jurisprudencia copulavit. Neque hanc meam sententiam, opinor, improbabit, si me ejus rationes vobis paulo altius exponentem benevole, quod facitis, & attente audietis.

Philosophie cognitionem, non horrida illius & nimis subtilium questionularum sentibus vepribusque obsita, quam hodie videmus passim in
scho-

seholas irreperere: sed ejus, quæ olim
vigeat, quamque superioribus annis
viri eruditissimi è situ & squallore
priorum seculorum liberarunt; hujus
igitur legitimæ Philosophiæ cognitio-
nem Antiquitatisque peritiam, cul-
tum item istarum linguarum, quibus
hi nobilissimarum rerum thesauri
tanquam arculis quibusdam asservan-
tur, vel, ut verbo dicam, bonas lite-
ras maximum habere ad graviores
disciplinas adjumentum, fatentur o-
mnes qui quidem rationis alicujus
primordiis imbuti sunt: at vero, qui
his studiis non dico immorari, sed
plusculum saltem temporis tribuere
velint, reperiuntur semper paucissimi.
Cujus rei causas dum mecum recogi-
to, cum aliæ multæ, tum vero hæ-
c dua potissimum mihi in mentem ve-
niunt, quæ familiam ducere viden-
tur, Magnitudo videlicet ac varietas
harum, quas dixi, literarum, &
fatuum de iis seculi nostri Judicium.

B

Et-

Etenim affirmare non dubito, quod etiam nemo prudens inficias iverit, qui in hoc studiorum genere ad aliquam laudem aspiret, ei tam latum & amplum campum esse propositum, ut posse eum conficere vix aliquis mortalium videatur, qui totum Memoriae dolium exhauferit, & his literis in perpetuum se manciparit, nedum is, qui mediocri tantum ingenio sit praeditus & adhuc superiorum scientiarum alicui incumbat. Excutienda enim sunt omnes veterum scriptorum bibliotheca, perlustranda & pernoscenda est omnis antiquitas, replicanda omnium historiarum monumentorumque memoria, neque Latium modo perreptandum, sed & navigandum in Graciam & ad unum omnes utriusque linguae auctores summo studio ac diligentia pervolutandi, Oratorum scripta manibus atque oculis quotidie conterenda, Poetae etiam ad verbum, si fieri possit, ediscendi,

&

& denique nihil omnium prætermittendum, quæ vel ad animum proba & prisca doctrina multiplicique rerum olim gestarum scientia imbuendum, vel ad comparandam lautæ orationis & elegantioris styli supellectilem facere videantur. Quæ omnia vel etiam ex iis nonnulla tantum, quam improbum & arumnabilem laborem desiderent, conjectura facilius consequi est, quam verbis recensere. Ceterum cum jam nulli studio peperceris, summa omnia feceris, & prope in eo sis, ut vasa colligas & serio tandem aliquando migres ad Justinianæa castra, vel ad medicinam te conferas, vel ad sacras lueras: erunt tamen homines usque adeo præposteri iudicii, qui omne id tempus, quod politiori huic literaturæ impenderis, collocatum dicant non solum in re levi & hausta de triviis circulisque doctrina: sed & unde nihil omnino utilitatis vel in vitam humanam, vel ad

ipsos harum cultores redundet. Ita enim vulgo persuasum est, illam superiorum scientiarum Trigam, quarum fructus omnium oculis expositi sunt, & pene manibus, quod dicitur, contrectari possunt, solam vitæ mortalium servire: eas autem, quæ vere ut sunt, ita appellantur Humanitatis artes, esse omnino inutiles & frugis expertes, cum quid in commune conferant, sit à vulgi intelligentia sensuque paulisper remotum. Atque ideo fit, ut hæc quidem contemptui passim habeantur & egeant: illæ vero opibus affluant & honore, solæque occupent præmia illa, quibus disciplinæ liberales nutriri & ad earum cultum optima quæque ingenia excitari incendi- que soleant. Non igitur magnopere mirum, si speretis & insuperhabiti Humanitatis artibus non solum mature ætatis adolescentes, quos temporis jactura, quam sua an præceptorum culpa fecere, fortassis excusaverit:

sea

sed & investes adhuc, ut veteres lo-
 quebantur, pueri, quique ex Gram-
 maticæ salebris pedem vix moverint,
 Latine autem nondum intelligant, ac
 ne differendi quidem dicendique artes,
 nisi ex compendiis & nescio quibus
 cœnosis lacunis hauserint, in Medi-
 cos statim aut Jurisconsultos aut sa-
 crarum literarum interpretes nomen
 dare non vereantur, & remis velif-
 que αὐτῶν πρὸς ἀλφειᾶν properando, adi-
 tumque sibi ad summas dignitates
 muniendo cruda adhuc studia in Ec-
 clesiam aut forum propellunt: non
 sine gravi animi dolore eorum, qui-
 bus melior Sol atram illam caliginem
 ab animi oculis deterfit. Hi enim fa-
 cile vident, quomodo nondum pror-
 sus eradicata, sed magnam tamen
 partem superiori atate nec infeliciter
 convelli cœpta barbaries paulatim
 iterum repullulet, hederarum vice
 profocatura teneras optimarum ar-
 tium stirpes, nisi mature huic mala

occurratur. Frustra enim aliud spes, ubi qui ad amœniores hasce Musas, illas barbariei expultrices, excitare studiosam juventutem debent, & ex Ignorantia antro quasi manu educere ad Bonæ Mentis sacellum, ipsimet non solum horum studiorum plane rudes sunt, sed & discipulis suis illa de manibus omni conatu omnibusque machinis excutere, & teneris animis odium contemptumque harum artium infundere non dubitant, dum quæ vel somnolentia sua vel ingenii tarditate consequi non potuerunt, in aliis reprehendunt & vituperant, ne se ipsi videantur inscitia tacito quodam præjudicio condemnare. Quid est autem irrepen-tem clam Barbariem admittere, si hoc non est? admittere autem? imo vero ambabus ulnis amplexari & in eum, unde avorum patrumque nostrorum memoria fere dejecta erat, locum reponere? Certe fieri aliter

NON

non potest, quin illa omnium artium
 regina & virtutum parens Theologia
 omnino jaceat, atque adeo reliquæ
 superioris supercilii disciplina omnes
 pessum eant, densissima tenebrarum
 caligine involuta, nisi hoc humanio-
 rum Musarum aut sale condiantur,
 aut lumine collustrentur. Cui rei
 longe exempla petere quid opus? ne-
 mo enim est, qui ignoret, quam atra
 nox ante plusculos annos universum
 prope terrarum orbem obtexerit, ex
 quo perversa hæc & mirum quantum
 perniciofa opinio animos juvenum
 veluti pestilenti quodam sidere af-
 flare cœperat, Græcas literas, ora-
 tionis ornata cultum, antiquitatis
 cognitionem res esse ludicras & nuga-
 torias, nec pertinere ad eos, qui gra-
 vioribus studiis essent addicti.

Sed querelam instituere de in-
 gruente Barbarie, vel quomodo huic
 monstro obviam eundum sit, in me-
 dium consulere, non est mihi hoc loco

propositum: causam tantum indicare volui, cui plerique ab hoc studiorum genere necessario quidem, sed aliquantisper difficili & variis calumnie telis exposito refugere, ac confestim ad illas artes, quæ suis cultoribus è vestigio dignitates & opulentiam largiuntur, animum soleant applicare. Neque vero recte id fiat, an secus, ut nunc quidem sunt secula & mores, pluribus disputo: hoc autem, si taceam, res ipsa loquatur, jam pridem summam eamque multo majorem, quam quæ olim fuit, omnium disciplinarum ignorationem consequutam fuisse, absque paucis quibusdam divinitus ad hanc rem excitatis hominibus esset, qui publico bono nihil sibi prævertendum existimantes, politiores hasce literas omni studio & conatu propagatum eunt, & quicquid harum candidatos remorari aut tardare forte possit, è medio tollere nituntur, spargendo interdum

re liberaliter distribuendo in literarium populum, velut tesseras, quæ ipsi per omne genus scriptorum vagantes curiose in unoquoque observarint.

Quorsum hæc tam longe repetita? dicat aliquis. Nimirum ut intelligatis, Auditores, me non sine justa causa inter laudes P. Merulæ retulisse, quod non illotis, quod ajunt, manibus Juris sacra contrectarit, neque rerum amplitudine fractus, non vulgi judicio terrius, non lucri cupiditate incensus, non honorum fumis captus humaniores Musas deseruerit; sed partim scientia amore, partim boni publici studio impulsus constantissime semper eas dilexerit, atque adeo nec ipsi Jurisprudentiæ, quæ amplissimas dignitates & maximas opes pollicebatur, praponere dubitarit.

Sed de varia P. Merulæ doctrina nolo longiorem orationem comparare. quomodo autem eam ad usum translulerit, nec passus sit fructus ex literis

perceptos, pomorum instar, putrilagine consumi, jam breviter dicam, si prius de studiorum curriculo, quod apud exteros confecit, pauca prae-
 misero. Non enim erat P. Merula tam humili & plebeja anima praeditus, ut perpetuo domi residere, idem semper solum premere, aut ab unius ore aetatem pendere vellet; sed simul ac adolevisse sibi visus & eos in literis fecisse progressus, ut cum fructu & utilitate peregrinas regiones adire posset, statim ipsum cupiditas incessit primates illos in literis viros, quorum scripta admirabatur, coram alloqui & familiariter convenire: exterorum usu ingenia mirum in modum exacui, & illum optimum haberi militem, qui patria procul stipendia fecisset, quotidie audiebat. In Gallia tum temporis melior illa Jurisprudencia omnesque humaniores Musae potissimum florebant. Semper enim ex quo litera renatae sunt, regnum hoc
 omnium

omnium totius Europæ florentissimum
etiam in medijs bellorum civilium
turbis abundavit copia doctissimorum
hominum, qui relictis & spreis Glos-
satorum oleticetis ac sterquiliniis stu-
diosam juventutem ad ipsius Juris-
prudentiæ augusta templa duxerunt.
Horum ille doctrina & celebritate,
honestâ quadam laudis contentione,
quæ stimulos optimis ingeniis addere
solet, excitatus, parentum permissu
in Galliam abiit: ubi propter niveos
mores, egregiam doctrinam & assi-
duum laborem in hominum, qui tum
vivebant, doctissimorum amicitiam
& familiaritatem facile fuit admis-
sus. Longum foret hic recensere om-
nes illos doctos viros, quos P. Merula,
cum in Galliis operam literis daret,
vidit, salutavit, cognovit, quorum-
que divinas voces auribus suis hausit.
Satis mihi est è multis nominasse
Barnabam Brissonium, Simeonem
Bosium, Johannem Auralum, Q.
B 6 Septi-

Septimium Florentem Christianum,
 Petrum Pithœum, Johannem Bodi-
 num, Jac. Cujacium, Gul. Forne-
 rium, Johannem Robertum, Petrum
 Danielelem, Germanum Valentem,
 Vellium Pimpontium, Johannem
 Passeratium, F. Hotomannum, quos
 ille omnes, at quos viros! propius vi-
 dit, compellavit, audivit, plerisque
 etiam familiariter usus est. Ex Gal-
 lia in Italiam se contulit, sed quia
 Batavus erat, & memoria Angeli
 Merula, quem ob Religionis confes-
 sionem martyrio affectum diximus,
 adhuc passim vigeat, non ausus fuit
 diu ibi subsistere, multo minus illam
 universam peragrare, metuens peri-
 culi, quod sibi imminebat, si fortean
 à quoquam proditus fuisset. Inde igitur
 in Germaniam superiorem migra-
 vit, ac magna ejus parte perlustrata
 Argentorati aliquot menses commo-
 ratus est, partim urbis amœnitate
 captus, partim doctorum hominum,
 qui-

quibus ea tum florebat, fama permotus. Nam quemadmodum apes non ab uno flore, sed sparsim mella sua sugunt & fingunt: ita quoque prudentiam & eruditionem hinc inde colligendam esse arbitrabatur. Cum vero patrios Lares cogitaret, in Galliam rediit, ac Jurisconsulti titulo publice donatus, in Angliam quoque trajecit, illaque visa tandem peregrinationibus suis finem imposuit, & ab hoc desultorio vitæ genere sese abdicavit.

Reversus in patriam, à qua fere totos novem annos absuerat, consilio patris in Curiam Provinciale[m] se confert, ut cum Theoria, cui hætenus deditus fuerat, etiam Praxim jungeret, & ex umbra in Solem, quod dicitur, & pulverem prodiret. Hoc forense stadium non infeliciter ingressus, cum negotiorum sibi commissorum momenta diligenter expenderet; secreta causarum sagaciter in-
 daga-

dagaret; laqueos, quibus simplices à
 callidis illaqueantur, solerter dissol-
 veret; clientibus suis non effugia, non
 offucias quæreret, quibus veritatis
 lumen obscuraretur, sed illos potius
 à temerario litigio deterreret, facile
 sibi Famæ januam paulatim aperuit,
 & non civibus modo, sed & ipsis Or-
 dinibus innotuit. Quadriennium fere
 in hac se palæstra exercuerat, cum
 ecce Justus Lipsius, anima illa Anti-
 quitatis & Suadæ medulla, prætextu
 valetudinis per Acidulas Spadanas re-
 cuperanda, Lugduno Batavorum di-
 greditur, & Academiam, in qua to-
 tos decem & tres annos juventutem
 Musarum sacris operatam cum plausu
 docuerat, præter multorum expecta-
 tionem relinquit. Diu fuit delibera-
 tum, quis tanto viro qui universam
 Europam famæ suæ radiis illustrarat,
 idoneus successor daretur. Erant e-
 nim plures in Belgio tum temporis,
 ut etiam nunc, viri in omni genere

et u -

eruditionis exercitati, quibus hæc non
 incommode demandari provincia po-
 tuisset. Eo tamen omnium Ordinum
 suffragia & vota ibant, ut P. Merula
 ad Professionem, Lipsii abitu quasi
 viduam, promoveretur. Ab Acade-
 miæ igitur Curatoribus, inter quos
 facile principem locum obtinebat ma-
 gnus ille & fama supra æthera notus,
 Janus Doufa P. ò *uaxæims*, honesto
 salario accitus, lubens foro, ubi ma-
 gnas opes acquirere ipsi in proclivi
 erat, nuncium remittit, & in Musæo
 hoc portu navem suam defigit; do-
 cendo, scribendo juvenum mentibus
 lumina prælaturus. Mos erat apud
 antiquos ut qui aut gladiatoriam,
 aut militarem, aut aliam quandam
 artem desinebant, ejus instrumenta
 Diis, qui isti arti præsidere crede-
 bantur, suspenderent atque consecra-
 rent. Idem quoq; fecitavit P. Merula;
 qui cum causidicæ prorsus valedicere
 constituisset, ut se in foro non frustra
 ali-

aliquando versatum fuisse ostenderet, Praxin juris civilis artificiosa metho- do, sed vernaculo tantum sermone à se contextam in lucem emisit. Cum enim intelligeret, varias illas Con- stitutiones, quæ diversis temporibus à maximis Principibus erant promul- gata, partim ævi injuria, partim ho- minum malitia obliterari & paula- tim vim suam amittere, magno ju- dicio illas in unum quasi fasciculum collegit; ratus, se hac ratione non so- lum casabundam Justitiam pro sua virili fulturum, sed & perfecturum esse, ut sui cives non amplius in fo- rensi palestra, tanquam hospites in urbe peregrinantes errantesque vaga- rentur. Neque hac opinio ipsum se- fellit. Tanto enim applausu, tantaque aviditate hic liber ab omnibus fuit ex- ceptus, ut fere nullus in iis locis Iudex sit, nullus Prætor, qui non ea tanquam canone aut norma aliqua in contro- versis dirigendis utatur.

Post-

Postquam autem docendi munus
 suspicatus est, & sitienti juventuti
 historiarum fontes recludere cœpit,
 nihil antiquius habuit, quam ut Spar-
 tam, qua obtigisset, omnibus modis
 etiam scribendo illustraret. Non
 enim arbitrabatur se muneri suo satis-
 facere, aut expectationi de se conce-
 ptæ respondere, nisi & in longinquas
 regiones doctrinæ suæ torrentes ex-
 uberrimis ingenii fontibus derivasset.
 Hoc ipsum igitur statim præstare ex-
 orsus est editione Annalium Ennii,
 veteris Poëta, cujus à Grammaticis
 velut Penthei olim à Bacchis in mille
 partes discerpti membra sædissime
 mutilata & divulsa plane Herculeo
 labore collegit, collecta composuit,
 composita eruditissimo commentario
 illustravit, atque ita ipsum Ennium
 patrem cultioris & elegantioris apud
 Latinos Musæ, ab Orco revocatum,
 quodammodo mortis postliminio rur-
 sus animavit. Magnam hoc opere
 famam

famam industriae & iudicii apud omnes politiorum literarum mystas P. Merula sibi conciliavit: cuius pomœria cum aliis quoque ingenii monumentis extendere & amplificare vellet, & jam magna animo moliretur, Illustrissimi Fœderatarum Provinciarum Ordines Historiam bellorum, quibus jam multos annos Belgica miserum in modum flagravit, Latino sermone describendam ipsi committunt.

Insigne hoc vestrum, Ordines Illustrissimi, (liceat enim mihi pace vestra in hac doctissimorum virorum & lectissimorum juvenum Merula vestro iusta persolventium corona, vos quamvis magno locorum intervallo à nobis disjunctos paulisper compellare,) Insigne, inquam, non erga presentes modo, sed & post futuros meritum ac immortalis laude dignum: quo si veteres illi Germani ac Belgæ suam quoque posteritatem obstringere
sibi

sibi ac devincire voluissent, non certe
tot præclara ipsorum suinora altissi-
mo silentio sepulta & aternis igno-
rantia tenebris obruta nunc jacerent.
Illud enim omnino in confesso est, ma-
jorum nostrorum avo multos præstan-
tes viros extitisse, qui rebus domi &
foris, in pace & bello fortiter ac stre-
nue obeundis ipsius vetustatis gloriam
si non superarunt, certe æquarunt.
Sed quia studium illarum Literarum,
quibus virtutis memoria conservatur,
ab ipsis manu quam calamo promptio-
ribus omnino negligebatur, factum
est, ut domesticorum quidem scri-
ptorum vel inscitia vel silentio; ex-
teriorum autem invidentia & mali-
gnitate vera fructu gloriæ fraudaren-
tur, qui res quamvis præclarissimas
amplissimasque administrassent. Quod
ne jam vobis, Ordines Illustrissimi,
qui Reipub. vestræ Libertatem adver-
sus Hispanicam gentem tanta armo-
rum virtute asseritis & tam fortiter
pro-

propugnatis, ut ipse etiam hostis vester potentissimus diuturni belli per-
 tasus pacem vobiscum pangere malit,
 quam ancipitem Martis aleam diu-
 tius experiri: ne hoc igitur quod mi-
 nus dudum dixi, vobis quoque ullo
 tempore accideret, mature providi-
 stis, dum scilicet P. Merulam Histo-
 rica huic Provincia delegastis, ipsi-
 que in mandatis dedistis, ut res in
 Belgio jam ab aliquot annis gestas
 ad veritatis obrussam diligenter exi-
 geret, & tandem ad posteritatem
 transmitteret. Quo instituto equidem
 nescio an quicquam utilius Reip. ad
 cuius clavum sedetis: certe nihil vo-
 bis gloriosius, nihil P. Merule honori-
 ficientius excogitari potuit. Vobis qui-
 dem, quod conscientia recte factorum
 freti hoc agitis, ut etiam ipsa Poste-
 ritas intelligat, unde hi bellorum
 plusquam civilium fluctus, quibus
 Belgica jam multos annos affligitur
 concutiturque, exorti sint, & quid
 vos

vos ad excutiendum à vestris cervicibus Hispanicæ servitutis jugum impulerit, vere cognoscat & iudicium ferat. P. Merula vero, quod ab acerimis ingeniorum censoribus huic muneri, quo nullum in tota Rep. literaria augustius, nullum ad famam provocandam aptius, sed nec ullum difficilius & periculose alicui plenius esse potest, idoneus fuit iudicatus.

At quo delabor? Vetabant Pythagorici Deos in transcursu salutari: quam legem cum mihi quoque in cultu magnorum virorum scriptam putem, malo divinam Ordinum prudentiam tacitus admirari, quam & infantiam meam proderet & laudes ipsorum ingenii culpa deterere. Ad P. Merulam redeo; qui cum rem sibi commissam infinitis difficultatibus obstructam esse animadverteret, lentius cœpit in iis, quæ jam præ manibus habebat, progredi, magna diligentia magnisque sumptibus undique locorum

locorum & gentium conquirens & in
 unum coacervans ea, quæ ad histo-
 riam scribendam erant necessaria.
 Mirum dictu est & forte fidem exce-
 dit, quod narrabo. sed quia me hi-
 storice loqui, nihil fingere norunt alii
 quoque, quos si opus sit, testes laudare
 possim, nolo id, quod res est, silentio
 præterire: Audivi enim cum diceret,
 non quidem ostentationis gratia, à
 qua longissime aberat, sed à nobis,
 quibus familiariter hic utebatur, forte
 super hac re interrogatus, se de Bel-
 gicæ Reipub. statu & bello, quod ge-
 ritur, quasi triginta sex mille chartas
 & schedia partim typis edita, partim
 manuscripta collegisse, ex quibus hi-
 storia sua corpus extrueret. Quan-
 tus jam in his omnibus non solum
 evolvendis, & foliatim perscrutandis,
 sed & apte ac ordine suo loco dige-
 rendis collocandisque labos ipsi fuerit
 exantlatus, quot molestiæ devorata,
 quot vigilata noctes, quantum olei
 operæ-

peræque impensum, facile erit con-
icere iis, qui peponem cordis loco non
habebunt. Quotumquemque Audito-
es, reperiri posse arbitramini, qui
non tanta Actorum Auctorumque
mole obrutus aut oneri prorsus suc-
cumbat, aut id vel propter gravita-
tem abjicere, vel propter virium
imbecillitatem deponere tandem co-
gatur? P. Merula tamen non depo-
suit, non abjecit: sed qua potuit fide
& diligentia, si non totam histo-
riam, at magnam ejus partem ante
quatuor annos absolvit, & Ordinum
censuræ submitit, reliquum quoque
opus ad optatos terminos perducturus,
nisi telam feliciter inchoatam Parca-
rum iniquitas præcidisset. Mirabitur
forcean aliquis, quod tot subsidiis in-
structus non universam historiam jam
pridem confecerit. Sed admirationem
depositurum spero, si in mentem sibi
revocaverit, quod à Cicerone pruden-
ter & vere dictum est, Historiam in-
stitui

stitui nisi preparato otio non posse
 nec exiguo tempore absolvi. Imo ver
 magis mirabitur, potuisse P. Meru
 lam id quod fecit prestare, si cogita
 verit ipsum, præterquam quod publi
 cæ suæ Functionis partes quotidie ex
 pleret, etiam alia multa, ut Varr
 ait, musinatum esse, quæ vitam ip
 nunquam in otio transactam, clari
 loquuntur. Non dicam de Gelric
 Historia, non de Συστηματικῆ eorum
 qui proximis centum annis in orb
 Christiano contigerunt, non de ali
 ipsius scriptis: quæ omnia adfecta adhu
 in scriniis ejus latent. Mitto Ange
 Merulæ Tragicam Historiam, quam
 ipse ex Actis fideliter representavit
 fileo Κωνσταντινῆ vel De Venatione
 Statum quoque cum Religionis tum
 Politicæ gubernationis, à nato Chri
 sto usque ad annum millesimum &
 ducentesium, præterfluere sino: quo
 rum illa pridem publicata in omnium
 manibus versantur, hæc vero jam
 su

sub pralo sunt & Musis benevolentibus
 lucem propediem videbunt. Vnum
 illud Cosmographicum opus, quod
 ante biennium in lucem edidit, non
 possum sine religione præterire. In
 quo opere, cum generatim ea, quæ
 ad Mundum & Cœlestem Terre-
 stemque spheram pertinent: tum ve-
 ro speciatim ipsam Europam & tres
 ejus nobilissimas Provincias, illos to-
 tius orbis extra omnem controversiam
 ocellos, in quibus vestigia Latini ser-
 monis, quamvis corrupti, adhuc su-
 perant, Hispaniam, dico, Galliam
 & Italiam tanta diligentia & studio
 tamque eleganti ordine persequutus
 est, ut affirmare ausim Strabonem,
 Pomponium Melam, Stephanum,
 Ptolemaum & reliquos majorum gen-
 tium Grographos, si paulisper in vi-
 tam redirent, confestim P. Merulæ
 herbam porrecturos, & se ab ipso
 victos ultro ac libenter fassuros esse.
 Optandum quidem erat, ut reliquas

C

Geo-

Geographiæ partes eadem methodo & industria nobis concinnasset, & forte idipsum quoque præstitisset, nisi partim Syrtes & scopuli, quos in vasto illo & immenso scriptorum pelago nimis quam multos passim latere non ignorabat: partim aliæ occupationes ipsum ab instituto retraxissent. At quia spes illa jam omnino decollavit, præsentia boni consulamus, nec miremur, quod negotiorum multitudine impeditus, aut fati iniquitate interceptus, iis, quæ inchoaverat, extremam manum imponere non potuit. M. Tullium patrem illum Romanæ eloquentiæ negare solitum accepimus, si ætas sibi duplicetur, habiturum se tempus, quo Lyricorum Poëtarum versus legat; quos tamen verborum fuisse parcissimos, ex iis, quæ adhuc reliqua sunt, fragmentis liquido apparet. Quid putatis, Auditores, ipsum dicturum fuisse de tot priscis, recentibus, mediæque ætatis auctoribus,

ibus, quos P. Merula in condendo
hoc opere perscrutari & penitus excu-
tere necesse habuit?

Sed dies, opinor, me deficiat, si
omnia, quæ quidem de insigni ejus
doctrina & scriptis ad publicam uti-
litatem comparatis afferri poterant,
hic pensculatius vellem persequi. Su-
perest, ut quoque de inculpatis ejus
Moribus & reliqua vita ad virtutis
normam transacta nonnihil dicamus.
Memini ab antiquis prudenter di-
ctum, Magna ingenia plerumque ma-
gnis vitiis solere esse obnoxia. Id vero
in P. Merula adeo contra se habet,
ut dicere audeam, nihil veritus ne
cuiquam propterea ludibrium de-
beam, omnes virtutes, quæ quidem
in hominem literatum cadere possunt,
in ipsius animo sibi domicilium collo-
casse. Hic rursus mihi ingens dicendi
campus aperitur, sed nolo orationis
meæ vela pandere, nec aperto mari
invehi, ne dum hominem peregrinum

& nunquam mihi antehac visum
 saltem fama & scriptis cognitum ce-
 lebri, falsas ipsi laudes à me affing-
 forte quis suspicetur. Pauca tantum
 ex omni numero seligam, & quidem
 ea, quibus P. Merulam fuisse præ-
 ditum omnes uno ore fatebuntur, quæ
 vel scripta ejus primoribus digiti-
 attigerint, vel amicam sermonum ser-
 ram semel atque iterum cum ipso re-
 ciprocant.

Ac primum quidem quanta fuerit
 ejus modestia, quæ omnium virtutum
 fulcrum & vinculum merito censetur,
 abunde testantur præclara ejus mo-
 numenta, in quibus illa ita elucet,
 ut si sententiam de iis meam dicere
 jubeat, adserere non dubitem, ab
 ipsa Modestia nihil potuisse scribi mo-
 destius. Non ille si quid ab aliis recte
 dictum aut ingeniose excogitatum, in
 sua statim ascribebat & id à se multo
 ante inventum observatumque super-
 be clamitabat: non si quid alii rei
 lite-

literarie opis attulissent, aut furtim
carpebat, aut palam delicato fastidio
aspernabatur. Nam illorum homi-
num mores, qui nihil, nisi quod ipsi
fecerint, rectum censent, & quoties
quenuquam vel humanitus errare vel
tantum aliam amplecti sententiam
viderint, confestim ad maledicta
confugiunt, & in viros etiam doctis-
simos velut è plaustro convitia jaciunt,
rati, quantum aliena fama detraxe-
rint, tantum sibi nominis accessurum,
horum, inquam, mores ita solebat
odisse, ut nemo homo ipsas portas Or-
ci. Per quos profecerat ingenue pro-
fitebatur; aliorum scrinia non com-
pilabat, nobilem illam Laurentium
legem, qua sancitum erat, Ne Po-
mum ex alieno legatur in annum,
tam religiose servabat, ut nemo ha-
tenus inventus sit, qui lege Atinia
rem furtivam vindicavit. A quibus
se ingenio vinci, aut doctrina superari
intelligebat, iis uliro palmam conce-

debat, eos amabat, eos admirabatur. Pares facile ferebat, inferiores etiam sibi equabat, Tyronum industria non invidebat, neque laudis aditu eos prohibere conabatur, sed & ipse se gloria seniorum succrevisse meminerat, & ad suam gloriam consurgentes alios latus aspiciebat.

Jam vero quam sobrie & continenter vixerit, norunt omnes quibus aliqua tantum notitia cum ipso intercessit. Quod enim tempus alii intempestivis conviviis, alii pile, alii tesseriis, aliis aliis recreationibus dare solent, id ille universum in literarum studio consumebat. Nemo ipsum non dicam vino prolutum, sed ne quidem hilarioris Bacchi aura afflatum unquam vidit. Adolescentiam non nisi caste ab ipso traductam testantur cum reliquæ ipsius virtutes, quas mutuo complexu inter se colligatas & arctissimo cognitionis nexu revinctas esse inter omnes Philosophos constat: tum vero pra-
cla-

clara ejus doctrina, quam nunquam
 sibi comparasset, si primam illam
 etatem voluptatum vinculis constri-
 gendam vinciendamque præbuisset.
 Qui enim in impura libidinis cæno
 volutantur, tantum abest, ut ad so-
 lidæ eruditionis culmen ascendere, ut
 vix ex inscitia tenebris pedem movere
 possint. Postquam vero ad tricenna-
 lem illam annorum lineam pervene-
 rat, quam gravissimus auctor Hesio-
 dus ad conjugii cursum aperit & de-
 mittit, cœlibatum, in quo hætenus
 egerat, aversatus, vitæ genus coër-
 cendis vagis cupiditatibus divinitus
 repertum suscepit. Erat tum in ma-
 gna apud Batavos auctoritate Bartho-
 lomæus Buys Gryphius, vir doctus &
 multarum linguarum cognitione lon-
 goque rerum usu præditus. Nam &
 apud Alphonsum II. Ferrariæ Ducem
 prudentissimum diu vixerat, & ple-
 risque Germaniæ aulis diligenter per-
 lustratis, magnam sibi famam solertiæ

compararat. Huc accedebat, quod
 etiam laudatissima memoria Johanni
 Alberto Duci Megapolitano, quo do-
 ctiores & literatorum amantiorem
 principem Germania tum temporis
 non habebat, à Secretis & Latinis
 Epistolis fuerat, ac industria sua in
 legationibus ad exterarum nationes ob-
 eundis tam illustria documenta præ-
 buerat, ut sapientissimo Principi in
 primis amoribus haberetur. Unde
 etiam factum, ut dum plures annos
 in aula ista versatur, aliquot ibi li-
 beros genuerit, ex quibus V. Cl. Jo-
 hannes Albertus Gryphius, paterni
 ingenii & virtutis verus heres, cum
 ob excellentem eruditionem ab hac
 nostra Academia, in qua literis ali-
 quot annos operam dederat, Juris-
 consulti titulo publice ornatus esset,
 hanc urbem fortunarum suarum se-
 dem ac domicilium elegit, ac in Se-
 natorium ordinem ascitus, Reip. huic
 florentissima non solum primo loco à
 Se-

Secretis est, sed quoque eam juxta
cum aliis ea, qua decet, fide admi-
nistrat. Ceterum de Filio, quem hīs
præsentem conspicio, verbum amplius
non addam, ne in os ipsum laudare,
aut palpo percutere videar. ad Patrem
revertor, qui post excessum optimi
& immortalitate dignissimi Principis
Johannis Alberii, cum patriæ amore
ductus in Belgium, quod tunc Pæctio-
ne Gandavensi à bellicis tumultibus
paulisper respiraturum videbatur,
rediisset, non multo post in Collegium
Ordinum Hollandiæ cooptatus est,
tantaque fide & integritate labantis
Reipub. commoda quasivit, ut totius
Nobilitatis Belgicæ ac omnium patriæ
studiosorum oculos in se converterit,
& mortuus magnum sui desiderium
reliquerit. Hujus Barth. Gryphii fi-
liam natu majorem Juditham, o-
mnibus virtutibus, quæ in sexum il-
lum cadunt, decoratam, matrimonio
sibi P. Merula junxit, cumque ea de-

cem & octo annis sine jurgio, sine
 offensa ita vixit, ut se illi integrum
 semper servavit, & quanquam nu-
 merosa prole augetur, sordidas ta-
 men ditescendi artes nunquam exer-
 cuerit, sed rei domesticæ curam tan-
 quam se indignam, dilectissimæ con-
 jugi resignavit.

Non enim à voluptatibus solum
 alieno prorsus animo fuit, sed & ab
 omni questu. Potuisset sane P. Me-
 rula honeste magnos pecuniæ acervos
 congerere, si in forensi stadio diutius
 versari, clientibus vocem & operam
 suam commodare, circumfusæ mul-
 titudinis comitatu assidue premi, à
 prima luce ad occasum usque solem
 in curia harere, multorum odia ex-
 periri, & sæpe aliquid invito animo
 facere voluisset. Sed quia fieri non
 posse videbat, ut his rebus occupatus
 & obsessus animus honestis artibus,
 quarum latissimi sunt termini, invi-
 gilet, maluit amplas illas divitias
 sper-

spernere, & puro animo ac nullo scelere contaminato Musis operari, quasque ipsæ largitura essent opes boni consulere. Neque enim harum culturam omnino sterilē esse sciebat, sub talibus præsertim Musagetis, qui inter media arma, inter lituos & tubas non solum suavibus illis Musarum tibiis ac fistulis delectantur, sed & literarum cultores ad urgenda hæc studia, has pacis artes, magnis & egregiis præmiis invitant.

Quid nunc de fuga dignitatum, ad quas ipsi, nisi foro se abdicasset, aditus patebat, multa verba faciam? Erat enim ea prudentia, ea dicendi facultate instructus, ut etiam summis dignus esset. Atqui non potuit ejus pectus ullis honorum facibus accendi. Nam etsi quidem ipsi facile erat è Virtutis fano, in quo assidue versatus fuerat, recta, non per pseudothyrum vel Deæ Pecuniæ posticum in vicinam Honoris adem se penetra-

re: consulto tamen abstinuit, & in
 literaria tranquillitate vitam degere
 quam ad summas illas dignitates,
 qua plerumque cum magnis periculis
 & molestiis conjuncta esse solent,
 aspirare praoptavit. Nimirum ut iis,
 qui e Clitorio fonte biberunt, vini
 radium oboritur: ita quoque qui se-
 mel quiete hujus vite dulcedinem
 gustarunt, nunquam possunt adduci,
 ut ad Remp animum adjiciant, etsi
 summum in ea fastigium adipisci
 queant.

Neque tamen illos honores, qui in
 Musica hac palaestra versantibus tri-
 bui solent, superbe aspernatus est.
 De Professorio munere non dicam,
 quod olim inter honoris titulos fuisse
 memoria & monumenta veterum di-
 serte testantur: nunc autem ejus di-
 gnitas pene interiit, postquam noxia
 hac opinio animos plerorumque in-
 vasit, indignum esse homine ingenio
 & liberaliter educato cultum ingenii
 pro-

profiteri & honestis artibus docendis
linguam elocare. quod tamen ar-
duum esse, & laude dignos, qui fa-
ciant, norunt omnes, qui non ele-
phanti corio sunt circumtecti. Histo-
riographi quoque titulum, quo ab
illustrissimis Ordinibus affectus fuit,
hic prætereo: est enim supra ejus
facta à me mentio. At Bibliothecæ
præfecturam à Curatoribus Acade-
miæ ipsi delegatam, non possum hic
silentio involvere. quem ego hono-
rem inter alios, quos gessit, non
postremum duco. Nam si ad omnes,
quotquot hodie sunt in orbe Christia-
no, nobiliores Bibliothecas oculos cir-
cumferimus, earum custodiam viris
præstantissimis & primorum in literis
ordinum commissam, reperiemus. Cæ-
sareæ Bibliothecæ custos ac præses
jam multos annos fuit vetus ille &
verus Musarum sacerdos Hugo Blo-
tius Belga, in cujus fronte & ser-
mone humanitatem, in pectore can-
do-

dorem & fidem habitare, fatebuntur
mecum omnes, qui hominem doctis-
simum semel tantum compellarunt.
Vaticane cura non nisi eruditissimis
Cardinalibus demandari solet, &
pronuper illi præsuit magnus ille An-
nalianum scriptor Cæsar Baronius,
quem non ita pridem vita functum
esse fama nobis nunciavit. Galliarum
rex opulentissima Bibliothecæ suæ cu-
stodiam Isaaco Casaubono credidit,
quo doctiorem Sol neminem intuetur,
non modo in Gallia, feracissima illa
studiorum parente, sed ne vix in
universa Europa, & quidem iudicio
omnium, quos non ignorantia præ-
pedit aut livor. Palatinæ præfectus
erat, dum viveret, amor ille & cor
Musarum P. Melissus: post cuius ob-
itum serenissimus Elector munus istud
imposuit CL. Jano Grutero, homini
ut doctissimo, sic ad antiquos scri-
ptores in lucem eruendos instauran-
dosque, bono publico, tanquam de
cælo

caelo delapso. His Augustanam quo-
 que bibliothecam merito accensemus,
 cui jam præest David Hæschelius feli-
 cissimus ille juventutis informator, &
 ruentis Graciæ fortissimus tibicen ac
 destina, quem inter præcipua urbis suæ
 decora merito augustissima illa Respub.
 numerat, & τὰ μείζονα illud πόντος δ' ἔργων
 illustris Marcus Velserus Aug. Vindel.
 Duumvir jure magnificat. Non exi-
 guum igitur cumulum amplissimis
 Academiae Leidensis Curatores ad re-
 liquos P. Merula honores adjecisse exi-
 stimandi sunt, dum mortuo & è vi-
 vis sublato Jano Douza principe ju-
 ventutis Belgicæ ipsum potissimum
 locupletissimæ & libris omnium gene-
 rum refertissima bibliotheca sua præ-
 ficiendum judicarunt. Quam pro-
 vinciam tanta quoque diligentia, tan-
 ta sagacitate administravit, ut o-
 mnium prope Collegiorum bibliothecis
 perlustratis, omnibus Librariorum
 loculamentis & armaris studiose ex-
 cursis

cussis, quoscunque ibi melioris note libros aut manuscriptos aut typis excussos reperiret, eos magnis sumptibus cœmeret, ac in Bibliotheca sibi credita forulos ad publicam omnium utilitatem transferret. Atque hoc studium si alii quoque in libris undique conquirendis continuaverint, brevi futurum est, ut Leidensis illa Bibliotheca, que non ita dudum instaurari cœpta, cum antiquissimis quibusque, si non codicum manuscriptorum copia, at typis editorum multitudine & præstantia comparari ac contendere possit.

Multa mihi hoc loco, Auditores, prorsus omittenda sunt, pleraque carptim tantum & breviter attingenda. Nam si humanitatem ejus, si patientiam, si animi constantiam, si integritatem, candorem, pietatem, & alias virtutes enumerare & persequi velimus, nullum fere finem nostra inveniet oratio. Quis unquam ejus amicitiam per literas expetiit, quem ille

non statim albo suorum inscripserit?
 quis ipsum compellavit, quem non co-
 niter & humanissime exceperit? A-
 nicitia cum illo instuenda non erat
 quis proxenetam aut pararium ali-
 quem intercedere; omnibus qui Vir-
 tuti & Doctrina litabant, fores ejus
 erant aperta, nulli clausa. A quibus
 se diligi intelligebat, iis amorem a quo
 ponderare, saepe etiam graviore repen-
 debat. Iracundia aut odio adeo nullus
 erat in ejus pectore locus, ut nemo
 ipsum unquam commotum viderit,
 nemo asperius aliquod verbum ex ore
 ipsius audierit. Non vultus ejus, non
 frons, non color, non sermo, non ma-
 nus, non gressus unquam perturbati
 animi signum dederunt. Obrectato-
 rum sermonibus non magis quam an-
 seris strepitu aut canum latratu mo-
 vebatur. Ut culicem aut muscam mo-
 leste circumstrepentem levi manu &
 citra iracundiam abigimus: sic ipse
 perverse judicantium calumnias sine
 ulli

ulla tristitia eludebat. Rectum omnino cursum in hoc undoso vitæ mari tenebat: si fortuna blandiretur, non abripiebatur licentia ventis; nec opprimebatur impatientie fluctibus, si forte non omnia ex animi sententia succederent. Cum quibus conversabatur, iis remoto omni simulationum velo mentem suam aperiebat, neque aliud clausum in pectore, aliud promptum habebat in lingua, more illorum hominum, qui vultu quidem & sermone probitatem præferunt, sed corde dolum ac fraudes machinantur: quod qui faceret, eos ipse angue & cane pejus aversabatur. Quid multa? nihil omnino ad ostentationem faciebat, sed in pura mente, incontaminata conscientia, usum fructumque recte factorum sibi consistere reputans, hoc unum agebat, huc omnes suas actiones dirigebat, ut, quod de Amphiarao ait Æschylus, revera bonus esset, non tantum bonus videretur.

Pos-

IN FUN. P. MERULÆ. 59

Possẽm alias quoque P. Merula virtutes, quas ipse cum multijuga eruditione sociavit, hoc loco commemorare: sed ne vestra in audiendo patientia abuti videar, finem dicendi faciam, ubi de ejus pio, & quod vere dixerim, sancto ex hac vita discessu, quæque hunc antegressa sunt, pauca hic adtexuero: ex quibus ejus constantia & firmitudo mentis in profligando mortis terrore meridiana luce clarior elucebit. Plures jam anni sunt, cum P. Merula Hygeiam inimicam primum experiri & gravissimo Lienis affectu laborare cœpit. Qui morbus cum crebro ipsum interpellaret & vires quas interdum ponebat, & velut dissimulabat, semper resumeret, tandem superiori hiemi adeo ipsum dejecit, ut à fati limine paucos tantum pedes abfuerit. Ex eo tamen emersus, ne vires adhuc infirmas intensioribus studiis rursus debilitaret, affinem suum V. CL. D. Johannem Albertum Gryphium J. C. & Reipub. hujus Senatorem, quem unice amabat, cuique id jam dudum roceperat, incoram salutare & simul has inferioris Saxonie urbes perlustrare constituit, sibi fortean hac vectatione valetudinem suam magis firmare & corroborare posset. Sed ô vanas hominum cogitationes! ô spem fallacem! ô infaustris avibus susceptam
pro-

profectiōem! Vires recollecturum se sperabat P. Merula: at ea longiore hoc itinere adeo sunt prostrata, adeo fracta, ut vix urbem hanc ingressus statim medicum accerscere, & ejus opera, in morbo; quem recrudescere senserat, depellendo, uti coactus fuerit. Interim tamen nihil mali suspiciens, cum lassitudo in itinere contracta paululum resedisset, non indelectatus consuetudine eorum à quibus quotidie fere salutabatur, à quibus suam amicitiam ambiri, à quibus se coli & amari videbat, sed quando adventoria à quoquam exciperetur, illi comiter hilariterque intererat, frontem exporrigebat, ac animum quidem suavissimis sermonibus largiter, corpus autem cibo ac potu parce & continenter pascibat. Nam ut fines à medico prescriptos migraret, & ejus abstinentia, quæ pene in naturam verterat, non sinebat, & nemo nostrum erat adeo ab omni humanitate aversus, cui id ab ipso postulare in mentem veniret. Cum hic alterum fere mensem substitisset, & jam reditum ad suos meditaretur, non facere ullo modo potuit, ut prius hinc discederet, quam quosdam ex iis, quibus cum privatos sæpe sermones de literis habuerat, etiam è publico loco docentes audivisset. Intellecto igitur, collegam nostrum V. C. Ignatium Danielem, f. C. quem

quem professionis & studiorum similitudo
 vtrictissime ipsi devinxerat, III. Idus Julij
 ad lectionum suarum telam paulisper in-
 interruptam rediturum esse, ipse quoque eo-
 dem die, ejus audiendi desiderio incensus in
 Auditorium venit, & illi nobilem & pas-
 sim ab omnibus vexatam questionem De
 septuaginta Danielis hebdomadibus au-
 spicanti tam attentas aures accommoda-
 vit, ut juvem alicui in ipsa velut studio-
 rum incude posito & formantis adhuc ma-
 num admittenti similior esse videretur,
 quam viro ad summum eruditionis culmen
 erecto & inter Reip. literaria Senatores
 haud postremo.

Hic dies, Auditores, ultimus fuit, quo
 P. Merula pedem limine extulit. Nam cum
 ante tempus cœna cum affine suo ambula-
 tiunculam aliquam conficere, & pluviam,
 qui supra caput stabat, metuens, aliquanto
 celerius, ut fieri solet, domum sese reciperet,
 tanta defatigatio, tantus languor ipsum
 invasit, ut statim animus ipsi prasagiret,
 corpus suum hic Rostochii in pulverem red-
 actum iri. his enim fere verbis utebatur,
 cum quomodo se haberet, & quibusdam
 amicis, qui ea ipsa vespere ad illum invise-
 rant, interrogaretur.

Dolor, quem ex amicissimi capitis amis-
 sione percepi, non sinit, ut multis hic com-
 me-

memorem, qua patientia morbi indies magis magisque ingravescentis molestias toleravit, qua constantia fati imminentis horrorem excusserit, & quam pie se ad vite exitum comparavit. Sentiebat quidem se paulatim propius ad mortis limen accedere, sed nullam ejus metum, nullam formidinem præferebat. Debilitabatur ipsi vox, intercludebatur anima, spiritus agre ducebatur, nullum tamen impatientiæ, nullum doloris signum edidit: sed totus ad servatorem Jesum conversus omnesque res humanas oblitus, cum quotidie præsentis mente signum, quo è statione evocaretur, expectasset, tandem septima, postquam ægrotare cœperat, die candidam suam animam ardentissimis precibus & altis suspiriis Deo creatori & auctori commendatam tam placide efflavit, ut non mori, sed in somnum labi videretur. Nam etsi quidem in confinio mortis erat constitutus, mens tamen semper illi manebat integra, non aures hebescebant, non oculi obtenebrabantur. Nihil tam secreto fere dici poterat, quod ille non auribus sublegeret; nemo in cubiculum intrabat, cui non capite adnutans manum porrigeret; omnes qui lectulo adstabamus exacte noscebat. Quid? quod vix tribus horis ante mortem calamum quoque poposcit & ad incomparabilem vi-

rum,

IN FUN. P. MERULÆ. 65

um, D. Johannem ad Oldenbanneveldt, enatus Hollandici Principem, cujus illerudentiam in gravissimis Reip. negotiis dextere expediendis, humanitatem in Musarum cultoribus defendendis, animi magnitudinem in laboribus pro communi salute obeundis semper in ore habebat, quoties de Belgica statu sermo ipsi cum amicis intercederet, ad hunc igitur, quem vivus semper magnificavit, jam morti proximus scripsit, & uxorem ac sex liberos superstites illius patrocinio commendavit.

Hic fuit P. Merula exitus, felix quidem & prosper illi, qui ex hoc undoso mundi hujus aequore in optatum aeternae salutis & tranquillitatis portum investus est: perquam autem acerbus & luctuosus cum dilectissima ejus uxori, liberis, & iis qui sanguine ipsi aut affinitate sunt juncti: tum vero universae Reip. literariae, quam hujus viri morte, ubi increbuerit, tanto opere consternatum iri certo scio, ut nemo futurus sit, nisi è saxo sculptus, aut è robore dolatus, qui non ipsius tam celeri tam inopinato casu toto animo commoveatur. O Lugdunum, o celleda Batavorum, Athenae Belgarum, flos urbium, quid tibi nunc animi fore putem, cum primum hic tristis nuncius ad aures tuas advolabit? Quos gemitus, quae suspiria tunc edes! quam crebra genarum
la-

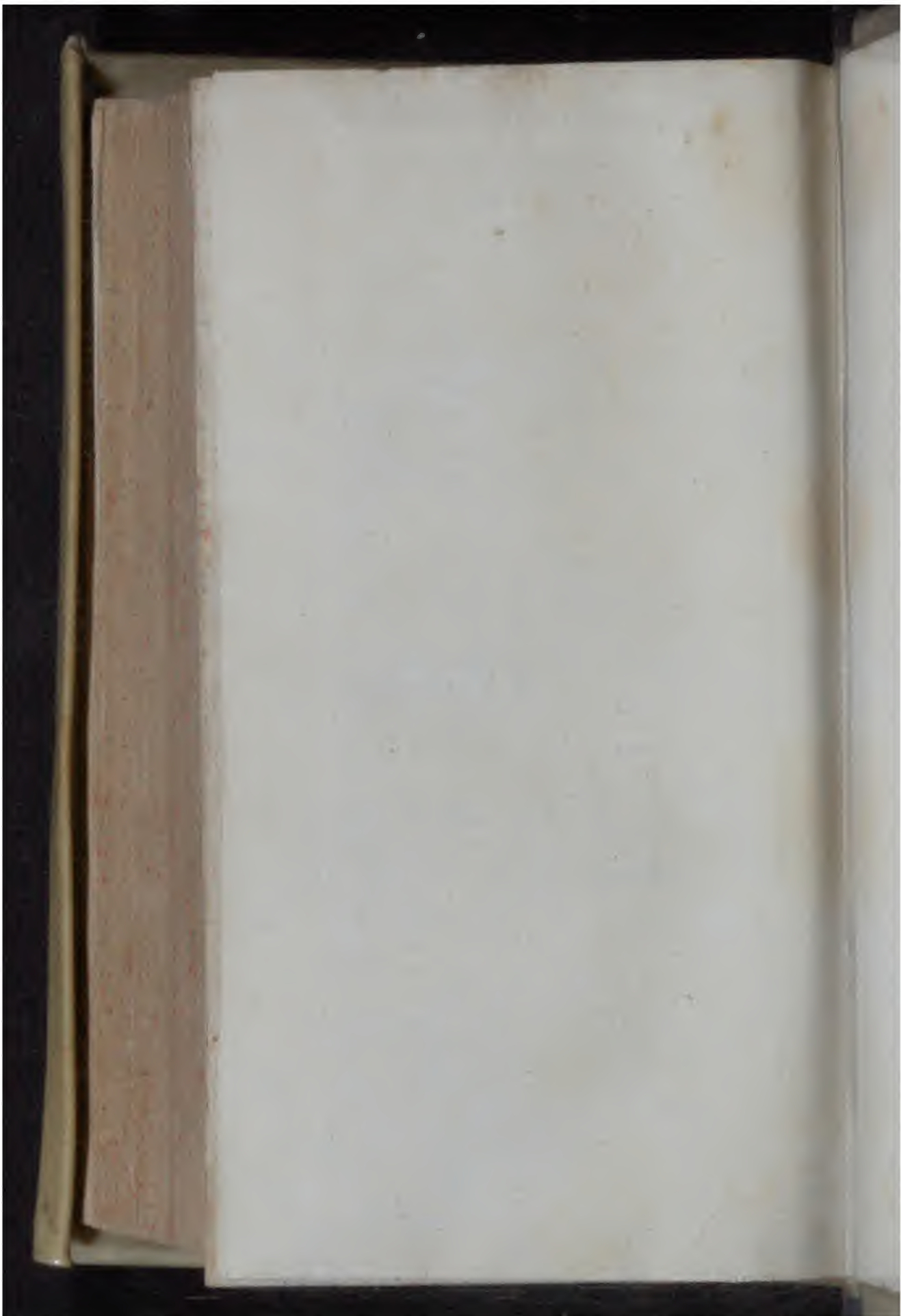
64 I. K. OR. IN FUN. P. MER.

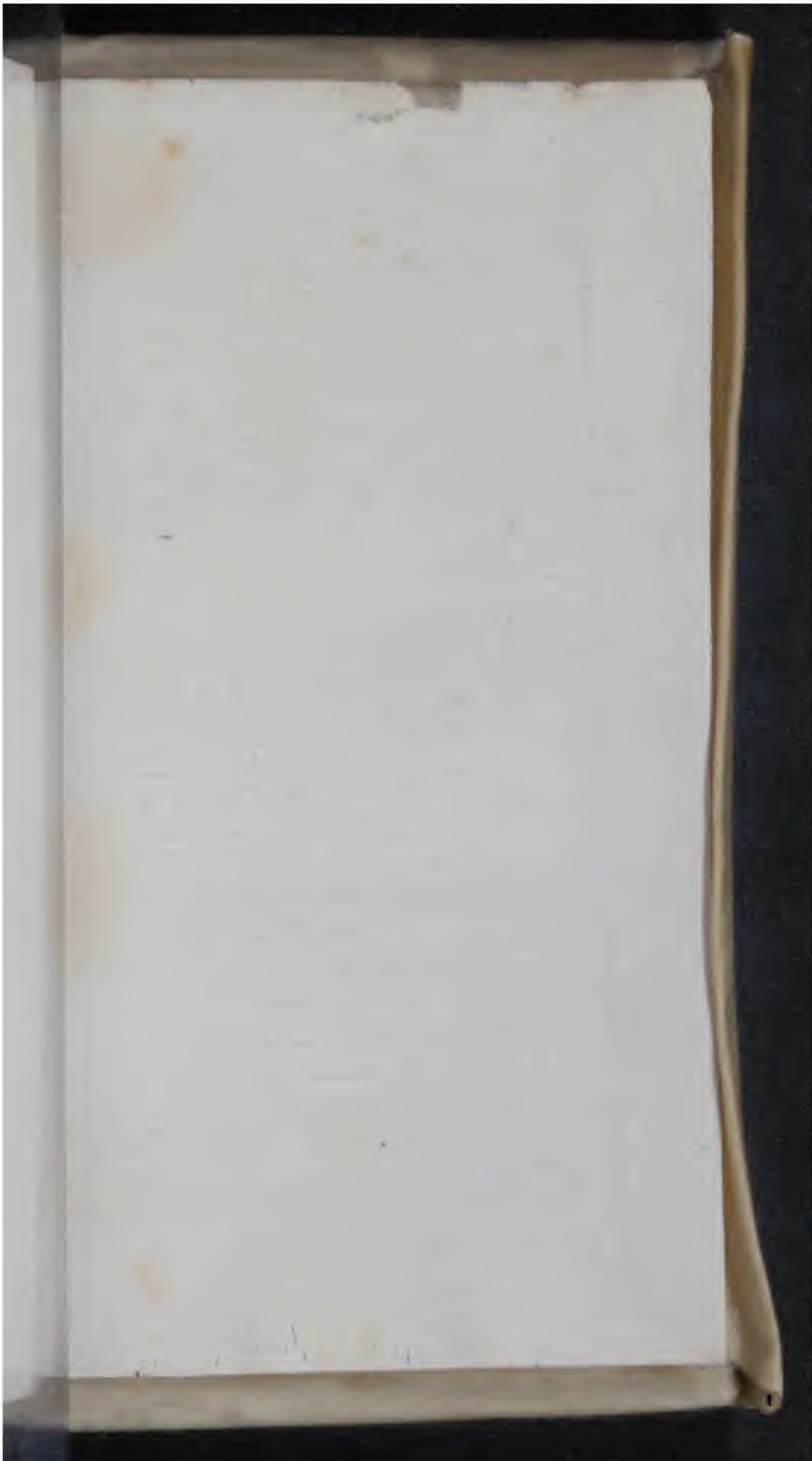
laceratione, quam frequenti pectoris & capitis percussione dolorem tuum testaberentur immerito. nam qui te praeclaris ingenii monumentis illustravit, natura lege functus est. ex cujus sacro pectore tua juvenutis biante ore bibere solebat recondita doctrinae fontes, is interiit. qui Bavatorum gloriam literarum beneficio ab oblivionis interitu vindicare exorsus est, is jam in alieno solo, procul patria, sepultus jacet. Obmutuit Suada tua, exaruit lacteus ille eruditionis fons, corruiit columen antiquitatis, lumen Belgicae extinctum est. Fuit, fuit ille omnis historiae promus ac condus, fuit, nec est quod ejus ad te reditum posthac expectes.

Sed quid ego dolori indulgeo? Mortuus quidem est P. Merula, at ejus fama perpetuo vivet, ejus gloriam nulla unquam vetustas abolebit. Dum hunc terrarum globum, quem Merula stylo suo descripsit, Sol è caelo radiis suis illustrabit, dum stabit haec immensa mundi compago, omnis litteratorum natio ipsius nomen pleno ore praedicabit.

D I X I.

114
-14-

Gestempeld 14-10-'93